

dets Tilstand, nødvendig maa medtage; de kunne vel ikke fuldkomment oplyses ad statistisk Veim, men hvad der ad denne Vej fremkommer, har megen Interesse, naar man medbringer Kjendskab til de Forhold, der oplyses. So mere man med Hensyn til dem er à jour, desto bedre. Et andet Punkt, som jeg vil tillade mig at fremhæve, navnlig overfor det høitærede Medlem, der leder Bureauet, er, om der ikke maatte kunne gøres Noget for ved en let overfluelig Oversigt at give dem, der ikke ere istand til at komme gjennem Detaillen, nogen Veiledning. Det ærede Medlem og den høitærede Finantsminister ville vide, at man andetsteds, i større Laende, har saadanne Oversigter, der samle for en længere Arrække Hovedresultaterne af de enkelte statistiske Tabeller. Jeg vil blot tillade mig f. Ex. at nævne den sidste engelske statistical abstract for Aarene 1852—66. Noget lignende findes i en noget anden Form ogsaa andre Steder. Der vil ved for en længere Arrække med Skjønsmhed at sammenstille Hovedsummerne kunne gives et for dem, der ikke have Udholdenhed til at gjenmarbejde alle Detaillerne, særdeles lærerigt Hjælpemiddel til at sætte sig ind i Resultaterne. Nu vil det maaskee kunne siges, at Sligt kan gøres af Private. Jeg skal dertil for det Første svare, at der i denne Henseende har hvilet en uheldig Stjerne over Universitetet, idet netop de to Mænd, som i de senere Aar have været fortrinsviis stikede og kaldede til at bearbejde det statistiske Materiale, ere blevne satte ude af Stand til at give de Resultater af deres Arbejde, som man under andre Forudsætninger kunde have ventet. Men selv om jeg tænkte mig heldigere Vilkaar for Fremtiden, seer man dog, at endog i store Laende som i England blive vel flige Arbejder tildeels udførte af private Mænd, men ved Siden af private Arbejder fremkomme, som nys antydet, netop officielle Sammenstillinger. Og det er vist, at saadanne lettest og sikkest kunne fremkomme fra selve den Mand, der leder hele det statistiske Arbejde. I det statistiske Departement er der saa mange Forudsætninger tilstede, at under en kyndig Mands Veiledning kan Arbejdet langt lettere og paalideligere gøres end noget andet Sted eller af nogen Anden. Jeg

troer, at Arbejdet derved bliver billigere, og under Forhold som vore er dette næsten den eneste Mulighed for, at det kan udføres, naar der ikke netop indtræffer et saadant heldigt Tilfælde, at en enkelt Mand, der føler særdeles Lust til at gjøre dette Arbejde, foretager det for sin egen Fornøielse, uden at behøve at see paa, om hans Arbejde bliver betalt.

David: De Dnster, Opfordringer eller Forlangender, som det ærede Medlem, der nu satte sig, fremsatte, forekom mig for det Første at gaae ud paa, at der ikke burde ligge en saalang Tid som hidtil mellem det statistiske Materiales Indsamling og dets Udgivelse, og dette skulde navnlig referere sig til Regnskaberne for Communerne. Jeg skal i denne Henseende gjøre opmærksom paa, at det vel er noget længe siden, at et Bind eller et Hefte om de communale Regnskaber udkom, men at det ærede Medlem og de, der muligt slutte sig til hans Anskuelse om, at det har været meget længe med Udgivelsen af disse Beretninger, maae erindre, hvor vanskeligt det har været at samle Materialet til Beretningen for Aaret 1864—65. Det er kun efter en overordentlig vidtløftig Correspondance, at det er lykkedes at faae Materialet tilstede i en saadan Stand, at jeg nu kan vente at faae det udgivet inden en Maanedstids Forløb eller saa. Et Punkt, hvorpaa der navnlig med Hensyn til de communale Regnskaber maa lægges Vægt, er jo ogsaa, at det, lige indtil den sidste Communallov blev givet, ikke har været nogen egentlig Pligt for Communerne at meddele Bureauet Oplysninger om disse, hvorfor det ikke blot har kostet megen Overtalelse, men endogsaa meget ofte har været aldeles umuligt at skaffe sig Materialet ihænde itide. At der med Hensyn til disse Regnskaber finder en besynderlig Mangel paa Nøiagtighed Sted, fremgaaer blandt Andet deraf, at der ikke er et eneste Aar, hvor der ikke maa søres en vidtløftig Correspondance for at bringe det foregaaende Aars Afslutning i Samklang med, hvad der angives som det nærværende Aars Begyndelse. — Hvad dernæst for det Andet de Oversigter og Samlinger angaaer, som det ærede Medlem syntes at ønske, da maa jeg tilstaae, at jeg ikke